

Filozofija z otroki

Gabrijela Kocjančič

Vrtec Sežana

Namen raziskave je bil ugotoviti otroške spretnosti vodenja pogovora v skupini sovrstnikov. Čeprav so otroci nenehno spreminjali teme pogovora, da so se pogovarjali o svojih izkušnjah (kar je za njihovo starost nekaj običajnega in razumljivega), se je potrdilo, da so sposobni voditi pogovor. V njihovem pogovoru sem zaznala radovednost in zmožnost sporazumevanja tako z verbalno kot neverbalno komunikacijo. Iz posnetka pa je razvidna tudi strpnost otrok, da drug drugega poslušajo.

Uvod

Otroci so v sporazumevanju lahko uspešni tako z verbalnimi kot z neverbalnimi sredstvi. Med malčki so neverbalna sredstva pogosto edini zagotovitelj ustreznega razumevanja besedila, v zgodnjem otroštvu pa le še dopolnilo. Otroci so sposobni sami uvajati teme, ki jih pritegnejo v tistem trenutku. Sposobni so tudi obnavljati dogodke po spominu. Razlika med malčki in otroki v zgodnjem otroštvu je v dolžini takih samostojnih vlog, v katerih otroci pripovedujejo predvsem o svojih izkušnjah. Malčki, stari približno dve leti in pol, že znajo oceniti, kaj njihove sogovorce zanima, v nekoliko manjši meri pa se zavedajo razlik v besedilnih svetovih udeležencev v sporazumevalnem procesu (Kranjc, 1998). Otrok je torej od obdobja malčka naprej že sposoben (so)oblikovati sporazumevalni proces, to pomeni, da se ne le vključuje vanj ali v njem sodeluje, marveč ga tudi začenja in vodi, vpeljuje nove teme in predaja vloge drugim sogovorcem (Kranjc, 1998). Tega bi se morali zavedati vedno, ko vstopamo v sporazumevalni proces z njimi.

Teoretični del – filozofija za otroke

Filozofija je za otroke zanimiva, saj ustreza otroški radovednosti in čudenju nad svetom, obravnava zanimive vsakdanje teme (jaz, moje sposobnosti, skrivnosti, prijateljstvo, resnica, laž, jeza, sreča, odnos do ljudi, zaupanje, dobrota). Filozofski problemi spodbujajo k iskanju ustvarjalnih rešitev, metodično

spodbujajo otroke k čudenju, spraševanju in odgovarjanju na vprašanja. Zgodbe o vsakodnevnih pojavih pomagajo otroku najti pot do lastnih stališč o izpostavljenih pojmi. Učitelj ima vlogo "olajševalca" diskusije, oblikuje skupnost raziskovanja. Daje zgled dobrega misleca in pripravi otroke, da sami mislijo. Je član skupnosti, pedagoško v ospredju, filozofsko v ozadju. Enakopravno sodelovanje v skupnosti raziskovanja omogoča otrokom, da na pozitiven način doživljajo sebe, so ponosni na svoj prispevek. Diskusija v skupini združuje otroke v skupnost raziskujočih, razmišljajočih in učečih se otrok.

Empirični del

Naš cilj je bil razvijanje komunikacijskih sposobnosti in spretnosti za sodelovanje v skupinskem dialogu (pozorno poslušanje, komentiranje mnenj drugih, argumentiranje stališč, sprejemanje drugačnih stališč, kulturno sodelovanje z ostalimi govorniki v diskusijski skupini. Hkrati pa smo z raziskavo želeli preveriti otroške sposobnosti in spretnosti vodenja pogovora v skupini brez sodelovanja odrasle osebe. Raziskava je bila zasnovana kot študija primera. V vzorec raziskave so bili vključeni otroci od 2 do 6 let starosti iz Vrta Sežana, enote Lokev. Raziskovalni vzorec predstavlja 6 otrok, in sicer: trije dečki letnika 2006, dve deklici letnika 2006 in deček letnika 2009.

Otrokov govor smo spremljali vsakodnevno ob različnih priložnostih. Ugotovitve in njihove odzive smo beležili tekom celega opazovalnega procesa. Včasih smo otroke tudi snemali. Za snemanje predstavljenega pogovora smo uporabili trenutno razpoložljivo sredstvo – mobilni telefon. Podatki so bili zbrani na skupini otrok, ki pa ne zadoštuje, da bi jih lahko posplošili na celotno populacijo. Zato smo se dogovorili, da bomo pogovorni krog izvedli tudi v drugačni obliki kot po navadi, in sicer tako, da se bomo igrali »nastop na televiziji«. Igralnica je bila razdeljena na tako imenovani studio za govorce in dvorano za poslušalce. Otroci so bili razdeljeni v dve skupini, na skupino govorcev in skupino poslušalcev. Skupina govorcev je dobila navodilo, da bodo sami vodili pogovor, da se lahko sprašujejo med seboj, da se lahko pogovarjajo karkoli, da nam lahko povedo, kar želijo. Ostali pa bomo pozorno poslušali njihov pogovor.

V skupini govorcev so bili vsi aktivni, nekateri so bili bolj komunikativni, nekateri so izražali sodelovanje v obliki neverbalne komunikacije

z mimiko obraza in telesa. En deček je kar naprej govoril in spraševal druge otroke, sugeriral jim je tudi vprašanja, en deček in ena deklica pa sta malo manj govorila in bolj poslušala. Deček letnika 2009 je tudi večinoma poslušal, vendar se je videlo, da sledi pogovoru. Poslušalci so zelo pozorno poslušali in jim je bil pogovor vrstnikov zanimiv, kar so ravno tako kazali z neverbalno komunikacijo.

Zaključek

Kot sem že na začetku omenila, so otroci v skupini stari od 2 do 6 let. V raziskavi so se potrdile prednosti kombiniranih oddelkov glede učenja na relaciji otrok-otrok. Na jezikovnem področju se tako mlajši otroci učijo verbalne komunikacije od starejših otrok, starejši otroci pa razumejo neverbalno komunikacijo mlajših in se med seboj dopolnjujejo. Mlajšim otrokom ni težko sodelovati pri dejavnostih, saj nenehno sledijo starejšim otrokom, jih opazujejo in posnemajo.

Zato je pomembno, da skrbno načrtujemo in spremljamo jezikovne dejavnosti otrok, da jim nudimo različne situacije, kjer se lahko izražajo neverbalno in verbalno, da jih kot dobri vzgojitelji opazujemo, dokumentiramo, vrednotimo in si med seboj izmenjamo izkušnje. Za konec moram povedati, da sem zelo ponosna na svoje govorce in poslušalce, ker so bili sposobni samostojno izpeljati 15 minutni pogovor. •

Literatura

- *Kakovost procesa učenja in poučevanja jezika v kurikulumu vrta* (2011). Ljubljana: Supra
- *Kurikulum za vrtece* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad RS za šolstvo

